

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Vladimíra Maguru a členov senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a JUDr. Heleny Haukvitzovej, v právnej veci žalobcu **Mestu S.**, IČO: X., zastúpenému JUDr. I. R., advokátom v K., proti žalovanému **S. N. S., B.**, IČO: X., zastúpenému JUDr. M. K., advokátom v K., **o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam**, vedenej na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp. zn. 5 C 60/2005, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 31. októbra 2007, sp. zn. 5 Co 61/2007, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu **z a m i e t a**.

Žalobca je povinný zaplatiť žalovanému náhradu trov dovolacieho konania 47,26 eur k rukám JUDr. M. K., advokáta v K. do troch dní.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Spišská Nová Ves rozsudkom z 28. februára 2006 č. k. 5 C 60/2005–143 určil, že žalobca je výlučným vlastníkom nehnuteľností nachádzajúcich sa v k.ú. S., Obec S., zapísaných na LV č. X., Katastrálneho úradu K., Správa katastra S.. a to pozemok s parc. č. X. (pzmk. parc. č. X.), druh pozemku trvalé trávnaté porasty o výmere X. m², pozemok s parc. č. X. (pzmk. parc. č. X.), druh pozemku orná pôda o výmere X. m², pozemok s parc. č. X.

(pzmk .parc. č. X.), druh pozemku orná pôda o výmere X. m², pozemok s parc. č. X. (pzmk. parc. č. X.), druh pozemku trvalé trávnaté porasty o výmere X. m². Návrh žalobcu v časti o určenie, že žalovaný nie je vlastníkom uvedených nehnuteľností zamietol. Rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Mal preukázané z výpisu z pozemkovej knihy č. X. k.ú. S.. pod B3, že na základe čd. X. zo dňa 31. januára 1951 došlo k zmene zápisu vlastníctva, a to na základe § 9 zák. č. 187/1949 Zb. zo dňa 14. júla 1949 sa vložilo vlastnícke právo pre Č. v celosti. Z čd. X. z roku 1951 zistil, že Č. v P. bol podaný na Okresnom súde Spišská Nová Ves dňa 31. januára 1951 knihovný návrh na vklad vlastníckeho práva vo vložke č. X. k.ú. S.. V citovanom návrhu sa uvádza, že vo vložke č. X., pozemkovej knihy k.ú. S.. je zapísaný ako knihovný vlastník A.v S.. a na základe § 9 zák. č. 187/1949 Zb. zo dňa 14. júla 1949 majetok, ktorý náležal dňa 31. marca 1948 telovýchovným a športovým organizáciám, zaniknutým v dôsledku zjednotenia telovýchovných a športových organizácií, prechádza na Č. a preto Č. navrhuje vydanie uznesenia na tento vklad. Z listu vlastníctva č. X. k.ú. S.. parcely registra "E" zistil, že ako vlastník nehnuteľností parc. č. X., parc. č. X., parc. č. X. a parc. č. X. je vedený S..., B. – S.. M., a ako titul nadobudnutia S. tam uvedené Rozhodnutie o oprave chyby v katastrálnom operáte X.. Z takto zisteného skutkového stavu mal v konaní preukázané, že ako vlastník nehnuteľností na Katastrálnom úrade K., Správa katastra S.. vo vložke č. X. k.ú. S.. je zapísaný žalovaný, ktorý vlastnícke právo odvodzuje od bývalej Č., ktorej je údajne právnym nástupcom. Súd prvého stupňa z čd. X. z roku 1951 zistil, že zápis vlastníckeho práva pre Č. do pozemkovej knihy nebol vykonaný v súlade s § 9 ods. 1, 2 zák. č. 187/1949 Zb., pretože zápis do pozemkovej knihy bol prevedený bez toho, aby bolo vydané rozhodnutie krajským národným výborom, že uvedené nehnuteľnosti prechádzajú na Č.. Pretože nebolo vydané rozhodnutie príslušným krajským národným výborom, v danom prípade Krajským národným výborom v K., že predmetné nehnuteľnosti, ktorých žalobca sa domáha určenia vlastníckeho práva, na základe ktorého by prešli tieto na Č., súd prvého stupňa mal za to, že Č. k týmto nehnuteľnostiam vlastnícke právo nenadobudla aj napriek tomu, že zápis bol prevedený. Keďže A. v S.. bol zrušený a na novovytvorenú organizáciu a to Č. tieto nehnuteľnosti neprešli, stali sa majetkom nikoho. V zmysle § 119 zák. č. 141/1950 Zb. veci nepatriace nikomu sú. vo vlastníctve štátu, takže aj tieto nehnuteľnosti sa stali vlastníctvom štátu, ktorý ich nadobudol priamo zo zákona a to momentom, keď došlo k zrušeniu A. v S... Na to, aby sa vlastníkom vecí nikomu inému nepatriacich stal štát, nebol podľa záveru prvostupňového súdu potrebný žiadny nadobúdací právny úkon (najmä ani nijaký privlastňovací akt). Nehnutel'ný majetok štátu v období, v ktorom vlastníkom nehnuteľností, o ktoré v spore ide,

sa stal štát, spravovali národné výbory, v obvode ktorých sa tento nehnuteľný majetok nachádzal, teda okresné národné výbory, v danom prípade Okresný národný výbor v S... Keďže k uvedeným nehnuteľnostiam aj napriek tomu, že ho užívali rôzne telovýchovné jednoty nebolo týmto telovýchovným jednotám zriadené právo trvalého užívania, nemohli prejsť na obec podľa § 2a zák. č. 138/1991 Zb., ale na obec prešli zo zákona podľa § 2 ods. 1 zák. č. 138/1991 Zb., ktorý nadobudol účinnosť 1.5.1991, teda obec, Mesto S... sa stala vlastníkom týchto nehnuteľností dňom 1.5.1991. V danom prípade súd prvého stupňa mal pochybnosti aj o právnom nástupníctve žalovaného a v tomto smere dal za pravdu žalobcovi, ktorý namietal, že žalovaný nie je právnym nástupcom tej organizácie, ktorej boli odňaté majetkové práva zákonom č. 187/1949 Zb., pretože takouto organizáciou, ktorej tieto práva boli odňaté bol A., ktorý však neobnovil svoju činnosť. Uvedené nehnuteľnosti nepatrili nikdy pôvodnej Č., ktorej by sa v zmysle zákona č. 173/1990 Zb. mali tieto majetkové práva vrátiť, pretože v zmysle § 2 zák. č. 173/1990 Zb. sa tieto majetkové práva mali navracat' podľa stavu ku 31. marcu 1948. Na určení, že žalovaný nie je vlastníkom predmetných nehnuteľností nemohol mať žalobca naliehavý právny záujem, a preto žalobu v tejto časti súd prvého stupňa zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie účastníkov rozsudkom z 31. októbra 2007 sp. zn. 5 Co 61/2007 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým bolo určené, že žalobca je výlučným vlastníkom nehnuteľností zapísaných na LV č. X. k.ú. S.. tak, že žalobu zamietol. V ostatnej časti, okrem výroku o trovách konania, potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa. Žalovanému priznal náhradu trov konania vo výške 26 958,50 Sk, ktorú zaviazal žalobcu zaplatiť právnomu zástupcovi žalovaného do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Mal za to, že súd prvého stupňa správne použité právne predpisy na zistený skutkový stav nesprávne aplikoval, nevzal do úvahy všetky rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané a vykonané dôkazy nesprávne vyhodnotil vo vzťahu k uplatnenému nároku, v dôsledku čoho dospel k nesprávnomu záveru, že žalobca je vlastníkom nehnuteľností parc. č. X., X., X. a č. X. k.ú. S.. zapísaných na LV č. X. Katastrálneho úradu K., Správy katastra S.. Žalobca uplatnil nárok na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v k.ú. S., ktoré sú zapísané na LV č. X. Katastrálneho úradu K., Správy katastra S.. vo výlučnom vlastníctve žalovaného a pôvodne boli zapísané v pozemkovej knihe vo vl. č. X. k.ú. S.. Preto bolo jeho povinnosťou nielen tvrdiť, ale aj preukázať existenciu právneho titulu, t.j. právne relevantného dôvodu nadobudnutia vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam, odvodzujúc svoje

vlastnícke právo od posledného vlastníka zapísaného v pozemkovej knihe, lebo táto povinnosť zaťažuje toho, kto tvrdí, že nadobudol vlastnícke právo niektorým zo zákonom stanovených spôsobov. Z výpisu z pozemnoknižnej vl. č. X. k.ú. S.. vyplynulo, že posledný zápis (vklad) vlastníckeho práva v časti B (Vlastníctvo) bol vykonaný na základe rozhodnutia súdu z 31.1.1951 čd. X. v prospech Č. a právnym dôvodom nadobudnutia vlastníckeho práva bolo ustanovenie § 9 zák. č. 187/1949 Sb. Žalobca bol preto povinný v konaní preukázať, že Č., ktorá bola v pzkn. vl. č. X. k.ú. S.. zapísaná ako vlastníka sporných nehnuteľností a od ktorej žalovaný odvodzuje nadobudnutie svojho vlastníckeho práva ako jej právny nástupca, nenadobudla vlastnícke právo v súlade so zákonom.

Podľa § 6 ods. 1 zák. č. 187/1949 Sb. o štátnej starostlivosti o telesnú výchovu a šport (ďalej len "cit. zák."), ktorý nadobudol účinnosť 23.7.1949, dobrovoľnú telesnú výchovu a šport vykonáva "Č." a jej organizačné zložky (S..) ako jednotná ľudová telovýchovná a športová organizácia.

Podľa § 9 ods. 1 cit. zák. majetok (práva a záväzky), ktorý náležal dňa 31. marca 1948 telovýchovným a športovým organizáciám zaniknutým v dôsledku zjednotenia telovýchovných a športových organizácií, prechádza na Č.. O tom, ktorý majetok prechádza, rozhodne Krajský národný výbor, v obvode ktorého taký majetok leží.

Podľa § 9 ods. 2 cit. zák. prechod nehnuteľností a knihovných práv na Č. podľa odseku 1 zapíšu knihovné súdy na návrh Č. podľa rozhodnutí krajských národných výborov.

Podľa § 562 zák. č. 141/1950 Sb. (Občiansky zákonník účinný od 1.1.1951) ustanoveniami tohto zákona sa spravujú, pokiaľ nie je ďalej ustanovené inak, i právne pomery vzniknuté pred 1.1.1951; do tohto dňa sa tieto právne pomery spravujú skorším právom.

Podľa § 114 Občianskeho zákonníka, v prípadoch, v ktorých tak zákon ustanovuje, prechádza vlastníctvo priamo zo zákona alebo výrokom súdu, úradu alebo orgánu verejnej správy. Ak ide o vec nehnuteľnú, zapíše sa tiež prechod vlastníctva v pozemkovej alebo železničnej knihe alebo sa na súde uloží listina.

Podľa obyčajového práva platného na Slovensku do 31.12.1950 platila zásada, že vlastníkom nehnuteľností zapísanej do pozemkovej knihy bol (okrem výnimiek) ten, kto bol ako vlastník tejto veci zapísaný. Zápisy do pozemkovej knihy mali tzv. konštitutívny charakter, čo znamenalo, že vlastnícke právo k nehnuteľnej veci zapísanej v pozemkovej knihe (taktiež aj iné vecné právo na takúto nehnuteľnosť) spravidla bolo možné nadobudnúť len zápisom (vkladom) do pozemkovej knihy. Táto zásada však platila len pre prípady nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnej veci prevodom, výnimku tvorilo nadobudnutie vlastníckeho práva dedením a vydržaním. Vklad vlastníckeho práva nebol obligatórny ani v prípadoch nadobudnutia vlastníckych, príp. iných vecných práv k nehnuteľnostiam zo zákona, v ktorých zápisy nemali konštitutívne, ale len deklaratórne účinky, t.j., že k nadobudnutiu vlastníckeho práva došlo pri splnení zákonom stanovených podmienok, i keď o tomto nadobudnutí nebol vykonaný zápis do pozemkovej knihy (prípadne bol vykonaný neskôr). Od 1.1.1951, kedy nadobudol účinnosť Občiansky zákonník č. 141/1950 Zb. sa intabulácia (vklad) pre vznik vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam už nevyžadovala a všetky zápisy nadobudli iba deklaratórny význam, keď vlastníctvo k veciam jednotlivo určeným sa prevádzalo už samou zmluvou, ak nebolo dohovorené inak, alebo ak nič iné nevyplývalo z osobitných predpisov (§ 111 cit. Občianskeho zákonníka) a v prípadoch, v ktorých tak stanovil zákon, prechádzalo vlastníctvo priamo zo zákona alebo výrokom súdu, úradu alebo orgánu verejnej správy (§ 114 cit. Občianskeho zákonníka). Podľa prechodného ustanovenia § 562 sa ustanoveniami uvedeného zákona spravovali i právne vzťahy vzniknuté pred 1. januárom 1951, pokiaľ nebolo ustanovené inak. Zákon č. 187/1949 Sb. účinný od 23.7.1949 do 17.12.1952 (bol zrušený zák. č. 71/1952 Sb. o organizácii telesnej výchovy a športu) v ust. § 9 ods. 1 výslovne stanovuje, že majetok (práva a záväzky), ktorý patril k 31. marcu 1948 telovýchovným a športovým organizáciám zaniknutým v dôsledku ich zjednotenia, prechádza na Č., preto podľa odvolacieho súdu nemohli byť pochybnosti o tom, že v danom prípade išlo o prechod vlastníckeho práva na základe zákona, pričom zo znenia zákona vyplýva, že podmienkou nadobudnutia vlastníckeho práva ku konkrétnemu majetku bolo rozhodnutie Krajského národného výboru o tom, ktorý (konkrétny) majetok prechádza na nadobúdateľa zo zákona. Odvolací súd uviedol, že zo samotnej skutočnosti, že v archívnych fondoch Slovenskej republiky sa nenachádza rozhodnutie bývalého KNV v K. vydané podľa ustanovenia § 9 ods. 1 cit. zák. týkajúce sa sporných nehnuteľností, ktoré na základe tohto zákona prešli na Č., nemožno vyvodiť záver, že rozhodnutie príslušným krajským národným výborom ani nebolo vydané, a teda že nebola splnená podmienka nadobudnutia vlastníckeho práva podľa

§ 9 ods. 1 cit. zákona. Aj keď zápis vlastníckeho práva do pozemkovej knihy nebol pre vznik vlastníckeho práva Č. k sporným nehnuteľnostiam rozhodujúci, v danom prípade však prechod vlastníckeho práva k pzkn. parcelám č. X., X., X. a X. k.ú. S.. z doterajšieho vlastníka . v S.. na Č. v celosti bol zapísaný (v súlade s ust. § 9 ods. 2 cit. zák.) v pzkn. vl. č. X. k.ú. S., a to na základe právoplatného uznesenia Okresného súdu v Spišskej Novej Vsi z 5.2.1951. Preto za takejto situácie, keďže v konaní neboli predložené dôkazy, ktoré by uvedené nadobudnutie vlastníckeho práva spochybnili (nebol preukázaný opak), odvolací súd dospel k záveru, že Č. nadobudla vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam podľa zák. č. 187/1949 Sb. Odvolací súd ďalej poukázal na to, že podľa § 13 zák. č. 71/1952 Sb. o organizácii telesnej výchovy a športu majetok sokolských jednôt v závodoch, úradoch, ústavoch a na vysokých školách prechádza na príslušné závodné skupiny .. Príslušné zápisy v pozemkových knihách sa vykonávajú s odvolaním sa na tento zákon pri príležitosti najbližšieho zápisu. Štátny výbor alebo z jeho poverenia nižší výbor pre telesnú výchovu a šport môže, ak to bude potrebné, rozhodnúť o prechode majetku Č., poprípade jej organizačných zložiek. Tvrdenie žalobcu, že prijatím zákonov č. 71/1952 Sb. a č. 68/1956 Sb. bol Č. ex lege odňatý všetok jej majetok, a teda aj majetok nadobudnutý na základe zák. č. 187/1949 Sb., nemá oporu v cit. ust. § 13 zák. č. 71/1952 Sb. a § 7 ods. 2, 3 zák. č. 68/1956 Sb. V konaní nebolo preukázané (ani z výpisu z pzkn. vl. č. X. k.ú. S.. nevyplýva), že došlo k prechodu vlastníctva k sporným nehnuteľnostiam na organizácie uvedené v cit. zákonoch, resp. k zápisom zmien pozemnoknižných práv, ktoré mali byť vykonané na základe rozhodnutí príslušných orgánov v prospech týchto organizácií, a preto ani neboli dôvody na uplatňovanie akýchkoľvek reštitučných nárokov na sporné nehnuteľnosti podľa reštitučného zákona č. 173/1990 Zb. a nar. vl. č. 321/1991 Zb., ktorým sa upravujú podmienky a spôsob navrátenia majetkových práv dobrovoľným telovýchovným organizáciám. Nebola dôvodná ani námietka žalobcu o neexistencii Č. ako dobrovoľnej telovýchovnej organizácie s vlastnou právnou subjektivitou v období rokov 1952–1990, keďže o právnej existencii Č. ako telovýchovnej a športovej dobrovoľnej organizácie sa výslovne zmieňoval i zák. č. 68/1951 Sb. o dobrovoľných organizáciách a zhromaždeniach, účinný od 1.10.1951 (zrušený zák. č. 83/1990 Zb. účinným 1.5.1990), dokonca jej zveroval zjednotenie úlohy v oblasti športu a telovýchovy (podľa § 5 cit. zákona za organizácie podľa tohto zákona sa vyhlasujú R., J., Č., Z., Č., Č. a Č., resp. ďalšie organizácie (spolky) vzniknuté pred 1. októbrom 1951, ktoré ministerstvo vnútra mohlo vyhlásiť za organizácie podľa tohto zákona). Odvolací súd neakceptoval ani tvrdenie žalobcu, že majetok Č., a teda aj sporné nehnuteľnosti, boli súčasťou spoločenského socialistického vlastníctva, preto boli majetkom národným, a teda štátnym, lebo takýto názor

nemal oporu v spoločenskom systéme bývalej ČSSR, resp. ČSFR a v sústave vlastníckych vzťahov republiky upravenej právnymi predpismi platnými v uvedenom období (úst. zák. č. 150/1948 Sb. Ústava Československej socialistickej republiky, zák. č. 141/1950 Sb. Občiansky zákonník, Ústava ČSFR č. 100/1960 Zb., § 98 a nasl. zák. č. 109/1964 Zb. Hospodársky zákonník účinný do 31.12.1991). Č. podľa zák. č. 187/1949 Sb. bola dobrovoľnou jednotnou ľudovou telovýchovnou a športovou organizáciou, ktorá ako spoločenská, resp. iná socialistická organizácia mala právo vlastníť a nadobúdať majetok a samostatne hospodáriť s vlastným majetkom, pričom v prípade jej majetku išlo o inú formu socialistického spoločenského vlastníctva (§ 98 zák. č. 109/1964 Zb. Hospodársky zákonník), ktoré z ekonomického hľadiska nepatrilo k dvom základným formám socialistického spoločenského vlastníctva, t.j. štátnemu a družstevnému vlastníctvu (§ 101 zák. č. 141/1950 Sb. Občiansky zákonník). Tiež z ust. § 99 Hospodárskeho zákonníka vyplýva, že spoločenské socialistické organizácie okrem vlastného majetku mohli hospodáriť aj s národným majetkom, ktorý im štát odovzdal do trvalého alebo dočasného užívania, príp. štát im mohol poskytnúť národný majetok na využitie za účelom zabezpečenia niektorých úloh štátnych orgánov, preto so zreteľom na uvedené je nepochybné, že majetok Č. nebol národným, a teda ani štátnym majetkom (ten bol zverený a spravovaný štátnymi organizáciami). Odvolací súd mal za to, že súd prvého stupňa dospel k nesprávnemu záveru aj pri posúdení otázky právneho nástupníctva žalovaného, pokiaľ žalovaného nepovažoval za právneho nástupcu Č.. Za právneho nástupcu v hmotnoprávných vzťahoch treba zásadne považovať toho, kto vstupuje do práv a povinností svojho právneho predchodcu na základe skutočností stanovených hmotným právom, resp. právne nástupníctvo možno odvodiť z právnych aktov, ktorými bola ukončená činnosť právneho predchodcu. V prejednávanej veci z obsahu dohody o potvrdení majetkových pomerov z 22.2.1993 uzatvorenej medzi Č. a S.. v súvislosti s rozdelením ČSFR k 1.1.1993 (č.l. 70–71) vyplynulo, že nedošlo k zániku pôvodného právneho subjektu – Č., ale len k zmene jej názvu a subjektom všetkých majetkových práv – namiesto pôvodnej Č. sa stala Č. a S.. ako identické právne subjekty. Preto žalovaný sa dôvodne považoval za právneho nástupcu Č., čo napokon potvrdzovali i Stanovy občianskeho združenia S., podľa ktorých je po vzniku Slovenskej republiky S.. výlučnou nástupníckou organizáciou po Č. na Slovensku. So zreteľom na uvedené, keďže žalobca nepreukázal nadobudnutie svojho vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam žiadnym zo zákonom stanovených spôsobov, odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok vo výroku, ktorým bolo určené, že je výlučným vlastníkom nehnuteľností zapísaným na LV č. X. k.ú. S.. a žalobu ako nedôvodnú zamietol.

Žalobca sa v konaní domáhal tiež určenia, že žalovaný nie je vlastníkom nehnuteľností zapísaných na LV č. X. k.ú. S., pričom tento návrh podľa formulácie petitu nebolo možné považovať za eventúálny petit (ako to správne posúdil súd prvého stupňa), pretože žalobca podaním z 8.12.2005 (č.l. 94–99) výslovne požadoval rozhodnúť o oboch návrhoch (v prípade ak súd neurčí, že je výlučným vlastníkom predmetných nehnuteľností, žiadal určiť, že žalovaný nie je vlastníkom predmetných nehnuteľností), odôvodňujúc tento druhý návrh potrebou vyriešenia predbežnej otázky v iných konaniach sp. zn. 6 Ro 218/2005 a 7 C 65/2005 Okresného súdu v Spišskej Novej Vsi, preto odvolací súd na základe odvolania podaného žalobcom preskúmal napadnutý rozsudok aj vo výroku, ktorým bola zamietnutá žaloba o určenie, že žalovaný nie je vlastníkom nehnuteľností parc. č. X., X., X. a č. X. k.ú. S. zapísaných na LV č. X. Katastrálneho úradu K., Správy katastra S. a napadnutý rozsudok v tejto časti potvrdil podľa § 219 O.s.p. ako vecne správny. Žalobca nemal naliehavý právny záujem na požadovanom negatívnom určení vlastníckeho práva, lebo ním sleduje vyriešenie predbežnej otázky vo vzťahu k iným prebiehajúcim konaniam (o žalobách podaných žalovaným proti nemu na plnenie), preto je zrejmé, že obsah požadovaného určenia nemôže nič zmeniť na právnom postavení žalobcu vo vzťahu k predmetným nehnuteľnostiam. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 a § 224 ods. 2 O.s.p.

Proti rozsudku odvolacieho súdu vo výroku, ktorým zamietol rozsudok súdu prvého stupňa podal dovolanie žalobca, ktorý ho žiadal zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie z dôvodu, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci a konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Vytýkal odvolaciemu súdu, že nesprávne vyhodnotil skutočnosť, že Krajský národný výbor v K. o predmetných nehnuteľnostiach relevantným spôsobom nikdy nerozhodol, čím nebol splnený zákonný predpoklad zápisu predmetných nehnuteľností v prospech Č. do pozemkovej knihy, čo preukazuje, že Č. bola zapísaná do pozemkovej knihy ako vlastníka predmetných nehnuteľností v rozpore so zákonom č. 87/1949 Sb. ako aj to, že skutočnosť zápisu v pozemkovej knihe nemá, s poukazom na v tom čase platný ústavný stav, vplyv na to, že predmetné nehnuteľnosti boli v štátnom, neskôr socialistickom spoločenskom vlastníctve. Štát ako jediný vlastníka, s predmetnými nehnuteľnosťami disponoval aj v budúcnosti (aj v roku 1952 a 1956). V období po 1. januári 1957 existovala Č. ako jediná dobrovoľná telovýchovná organizácia, t.j. všetky ostatné telovýchovné organizácie, a teda aj

Č., zanikli, pričom súčasne zákonom č. 68/1956 Zb. prešiel na Č. všetok majetok všetkých dovedajších organizácií. Právny záver odvolacieho súdu ohľadom námietky žalobcu, že prijatím zákonov č. 71/1952 Sb. a č. 68/1956 Zb. bol Č. ex lege odňatý všetok majetok, nemá oporu v ustanovení § 13 zákona č. 71/1952 Sb. a § 7 odsek 2 a 3 zákona č. 68/1958 Sb. je podľa názoru dovolateľa v rozpore s právnou úpravou podľa uvedených zákonov, ktorými bol Č. odňatý všetok majetok a teda aj ten znárodnený majetok (vrátane predmetných nehnuteľností), ktorý Č. nadobudla znárodnením na základe zákona č. 187/1949 Sb. Nie je preto zrejmé, akými právnymi úvahami sa odvolací súd spravoval, keď dospel k záveru, že aj v čase po 1. januári 1957 mal za preukázané, že subjekt, ktorý zanikol zo zákona, mohol byť a súčasne aj je vlastníkom predmetných nehnuteľností. Bol toho názoru, že odvolací súd sa nesprávne v predmetnom rozhodnutí odvoláva na právny stav, ktorý existoval pred rokom 1952 a považoval ho za nemenný až do roku 1990. Namietal i nesprávny právny názor odvolacieho súdu ohľadom „inej formy socialistického vlastníctva,, v prípade majetku Č., keď mal za to, že Ústava Československej socialistickej republiky (ústavný zákon č. 100/1960 Zb.) uvádzala len dve formy vlastníctva a to štátne a družstevné vlastníctvo. Namietal, že odvolací súd nesprávne vyhodnotil i právne nástupníctvo žalovaného, nakoľko ho bolo možné viazať len na ten majetok, ktorého vlastníkom bol žalovaný, resp. jeho právny predchodca, a to výlučne pred 31. marcom 1948. Opätovne poukázal na to, že predmetné nehnuteľnosti nadobudol v súlade s § 2a zákona č. 138/1991 Zb., ku ktorým zaniklo právo trvalého užívania Č.. Nadobudnutím účinnosti právnej normy, § 2a zákona č. 138/1991 Zb., dňa 1. januára 1994, sa žalobca stal ex lege vlastníkom predmetných nehnuteľností, pričom tento právny a faktický stav trvá dodnes. Žalobca ďalej vytýkal odvolaciemu súdu, že neprihliadol v konaní, či sú splnené podmienky za ktorých môže konať, v dôsledku čoho je jeho konanie postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Zmluvou o zabezpečení záväzku prevodom práva uzavretej medzi žalovaným a spoločnosťou R. V. s.r.o. so sídlom V. došlo na základe návrhu zo dňa 23. apríla 2007 k zmene osoby zapísanej ako vlastníkom predmetných nehnuteľností v katastri nehnuteľností. Uvedená skutočnosť sa žalobcovi stala známou až po pojednávaní odvolacieho súdu, na ktorom vyhlásil v predmetnej právnej veci rozhodnutie, a to na základe písomnosti od spoločnosti R. V. s.r.o. doručenej žalobcovi dňa 2. novembra 2007. Podľa názoru žalobcu, žalovaný bol povinný oznámiť Krajskému súdu v K. nedostatok procesnej spôsobilosti založenej na pasívnej nelegitimácii, napriek tomu si túto svoju zákonom uloženú právnu povinnosť nesplnil. Mal za to, že v rozhodnom čase, t.j. dňa 31. októbra 2007, odvolací súd

konala a rozhodla v právnej veci osoby – o jej právach povinnostiach, ktorá trpela nedostatkom procesnej spôsobilosti, t.j. nemala spôsobilosť konať pred sudom ako účastník konania. Vecná legitímácia žalovaného na účasť v predmetnom konaní nemala v rozhodnom čase oporu v hmotnom práve. Odvolací súd, napriek tomu, že mu takúto povinnosť ukladal Občiansky súdny poriadok, neskúmal splnenie podmienky pasívnej vecnej legitímácie žalovaného.

K dovolaniu žalobcu sa vyjadril žalovaný, ktorý ho navrhol zamietnuť a priznať náhradu trov dovolacieho konania. Stotožnil sa s rozsudkom odvolacieho súdu a uviedol, že nie je možno konštatovať nedostatok procesnej spôsobilosti žalovaného, ktorá má vychádzať podľa názoru žalobcu, z nedostatku pasívnej vecnej legitímácie. Procesná legitímácia u právnických osôb splýva so spôsobilosťou byť účastníkom konania a táto je u žalovaného splnená. Nedostatok pasívnej vecnej legitímácie žalovaného by mohol byť jedine ďalším dôvodom na zamietnutie žaloby.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu nie je dôvodné.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmal dovolací súd, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je takouto vadou, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania

nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Dovolateľ žiadnu z týchto väd nenamietal a jej existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo. Dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. preto nie je daný.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní.

Dovolateľ namietal nedostatok vecnej pasívnej legitímácie žalobcu v odvolacom konaní, tvrdiac, že súd má povinnosť takúto skutočnosť sám skúmať a táto povinnosť mu vyplýva priamo z ustanovení procesného predpisu (§ 104 O.s.p.).

Vecnou legitímáciou je stav vyplývajúci z hmotného práva, podľa ktorého je účastník subjektom práva či povinnosti, ktorá je premetom konania. Jej nedostatok je dôvodom na zamietnutie návrhu a nie na zastavenie konania. Bolo vecou žalobcu, aby tejto požiadavke vyplývajúcej z hmotného práva vyhovel a riadne označil žalovaného, prípadne podal návrh podľa § 92 ods. 2 O.s.p. O takomto návrhu je súd povinný rozhodnúť (za podmienok uvedených v § 92 ods. 3 O.s.p.), avšak v priebehu celého konania (a to i dovolacieho) žalobca návrh podľa § 92 ods. 2 O.s.p. nepodal. Nebolo povinnosťou súdu poučiť žalobcu o tom, koho by mal podľa hmotného práva žalovať. Takéto poučenie by nepochybne presahovalo poučovaniu povinnosť súdu podľa § 5 O.s.p. a bolo by v rozpore so zásadou rovnosti účastníkov konania zakotvenej tak v ustanovení § 18 O.s.p., ako aj v ustanoveniach čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a čl. 47 Ústavy Slovenskej republiky. Podľa § 5 O.s.p. súdy poskytujú účastníkom poučenie o ich procesných právach a povinnostiach. V danom prípade by ale išlo o poučenie iné, o poučenie o tzv. vecnej legitímácii, t.j. o tom, kto by mal byť podľa hmotného práva účastníkom konania.

Vzhľadom na uvedené, dovolací súd dospel k záveru, že žalobcom namietaná tzv. iná vada nie je v predmetnej veci daná.

Z obsahu dovolania žalobcu vyplýva, že tento ako dovolací dôvod uplatňuje ustanovenie § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., t.j. nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom.

Nesprávnym právnym posúdením veci je v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, ako mal správne použiť, alebo aplikoval správny predpis, ale ho nesprávne vyložil.

Žalobca sa v predmetnej veci okrem iného domáhal aj určenia vlastníctva k označeným nehnuteľnostiam, dôvodiac, že nehnuteľnosti, v súlade § 2a zákona č. 138/1991, ku ktorým zaniklo právo trvalého užívania Č. prešli do jeho vlastníctva a preto dňom nadobudnutia účinnosti tejto právnej normy, t.j. dňa 1. januára 1994 sa stal ex lege vlastníkom predmetných nehnuteľností.

V zmysle § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka, vlastníctvo veci možno nadobudnúť kúpnu, darovacou alebo inou zmluvou, rozhodnutím štátneho orgánu alebo na základe iných skutočností ustanovených zákonom.

Nadobudnutím vlastníctva priamo ex lege, bez ďalšej právnej skutočnosti je taký spôsob nadobúdania vlastníctva, ktorý má výnimočnú povahu a obmedzuje sa na reštitúcie vlastníckeho práva a na prechody majetku štátu na obce.

Ako vyplynulo z vykonaného dokazovania, z výpisu z pozemnoknižnej vl. č. X. k.ú. S.. je nesporné, že posledný zápis (vklad) vlastníckeho práva v časti B. (Vlastníctvo) bol vykonaný na základe rozhodnutia súdu z 31.1.1951 čd. X. v prospech Č. a právnym dôvodom nadobudnutia vlastníckeho práva bolo ust. § 9 zák. č. 187/1949 Sb. Žalobca bol preto povinný v konaní preukázať, že Č., ktorá bola v pzkn. vl. č. X. k.ú. S.. zapísaná ako vlastníčka sporných nehnuteľností a od ktorej žalovaný odvodzuje nadobudnutie svojho vlastníckeho práva ako jej právny nástupca, nenadobudla vlastnícke právo v súlade so zákonom.

Podľa § 6 ods. 1 zák. č. 187/1949 Sb. o štátnej starostlivosti o telesnú výchovu a šport

(ďalej len „cit. zák.“), ktorý nadobudol účinnosť 23.7.1949, dobrovoľnú telesnú výchovu a šport vykonáva „Č“ a jej organizačné zložky (S..) ako jednotná ľudová telovýchovná a športová organizácia.

Podľa § 9 ods. 1 cit. zák. majetok (práva a záväzky), ktorý náležal dňa 31. marca 1948 telovýchovným a športovým organizáciám zaniknutým v dôsledku zjednotenia telovýchovných a športových organizácií, prechádza na Č.. O tom, ktorý majetok prechádza, rozhodne Krajský národný výbor, v obvode ktorého taký majetok leží.

Podľa § 9 ods. 2 cit. zák. prechod nehnuteľností a knihovních práv na Č. podľa odseku 1 zapíšu knihovné súdy na návrh Č. podľa rozhodnutí krajských národných výborov.

Podľa § 562 zák. č. 141/1950 Sb. (Občiansky zákonník účinný od 1.1.1951) ustanoveniami tohto zákona sa spravujú, pokiaľ nie je ďalej ustanovené inak, i právne pomery vzniknuté pred 1.1.1951; do tohto dňa sa tieto právne pomery spravujú skorším právom.

Podľa § 114 Občianskeho zákonníka, v prípadoch, v ktorých tak zákon ustanovuje, prechádza vlastníctvo priamo zo zákona alebo výrokom súdu, úradu alebo orgánu verejnej správy. Ak ide o vec nehnuteľnú, zapíše sa tiež prechod vlastníctva v pozemkovej alebo železničnej knihe alebo sa na súde uloží listina.

Aj keď zápis vlastníckeho práva do pozemkovej knihy nebol pre vznik vlastníckeho práva Č. k sporným nehnuteľnostiam rozhodujúci, v danom prípade však prechod vlastníckeho práva k pzkn. parcelám č. X., X., X. a X. k.ú. S.. z doterajšieho vlastníka A. v S.. na Č. v celosti bol zapísaný (v súlade S. ust. § 9 ods. 2 cit. zák.) v pzkn. vl. č. X. k.ú. S., a to na základe právoplatného uznesenia Okresného súdu v Spišskej Novej Vsi z 5.2.1951, preto za takejto situácie, keďže v konaní neboli predložené dôkazy, ktoré by uvedené nadobudnutie vlastníckeho práva spochybnili (nebol preukázaný opak), správne odvolací súd dospel k záveru, že Č. nadobudla vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam podľa zák. č. 187/1949 Sb. V súvislosti s nadobudnutím vlastníctva rozhodnutím štátneho orgánu sa často v praxi objavuje otázka nemožnosti dokázať, že rozhodnutie, vydané pred desaťročiami, obsahovalo všetky zákonom predpísané náležitosti a

nadobudlo právnu moc, spojenú s vlastníckym právom. V takom prípade nie je možno vylúčiť zistenie existencie takýchto rozhodnutí i nepriamymi dôkazmi a to s prihliadnutím k správaniu účastníkov po nimi tvrdených zmenách vlastníctva. Ak nie je dôvod k pochybnostiam, že sa určité veci v čase dávno minulom (t.j. ak časový odstup podstatne prekračuje i vydržacie lehoty alebo lehoty skartačné) diali obvyklým, resp. úradným postupom, je dôkazné bremeno na tom, že v konkrétnom prípade tak nebolo, na tom, kto takúto skutočnosť tvrdí. V predmetnej veci dôkazné bremeno zaťažovalo žalobcu, ktorý však nepreukázal žiadnymi, ani nepriamymi dôkazmi, že rozhodnutie Krajského národného výboru ohľadom prechodu predmetných nehnuteľností (§ 9 ods. 2 zákona č. 187/1949 Sb), neexistovalo. V tomto smere neobstojí ani námietka žalobcu, že odvolací súd v nedokázanej existencii predmetného rozhodnutia „urobil nevyvrátiteľnú domnienku o jeho existencii“. Podľa dovolacieho súdu, odvolací súd správne v kontexte iných dôkazov posudzoval i túto v konaní namietanú skutočnosť.

Dovolací súd poukazuje na to, že v spore, v ktorom sa žalobca domáha kladného určenia svojho tvrdeného vlastníctva zaťažuje ho dôkazné bremeno, t.j. povinnosť tvrdenia, akým titulom svoje tvrdené vlastníctvo nadobudol. Žalobca odvodzuje svoje vlastnícke právo k nehnuteľnostiam zo zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí, t.j. že vlastnícke právo na neho prešlo zo zákona.

Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 138/1991 Zb. účelom tohto zákona je ustanoviť, ktoré veci z majetku Slovenskej republiky prechádzajú do vlastníctva obcí a upraviť majetkové postavenia hospodárení obcí s ich majetkom.

Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 138/1991 Zb. do vlastníctva obcí prechádzajú z majetku Slovenskej republiky veci, okrem hnutelnosti patriacich orgánom miestnej štátnej správy, ku ktorým patrilo ku dňu účinnosti osobitného predpisu právo hospodárenia národným výborom, na území, ktorých sa nachádzajú.

Podľa § 2a ods. 2 zákona č. 138/1991 Zb. nehnuteľné veci štátu, ku ktorým zaniká právo trvalého užívania telovýchovných jednôt podľa osobitného predpisu, prechádzajú dňom nadobudnutia jeho účinnosti do vlastníctva obce, na území, ktorej sa nachádzajú.

Podľa § 14 ods. 1, 2 zákona č. 138/1991 Zb. o prechode vlastníctva vecí, postúpení

majetkových práv a záväzkov sú povinné spísať odovzdávajúce a nadobúdacie právnické osoby písomné protokoly, zápis prechodu vlastníckeho práva štátu na obce vykonajú príslušné strediská geodézie na základe zoznamov potvrdených orgánom miestnej štátnej správy a obecným zastupiteľstvom.

Podľa § 18 ods. 3 zákona č. 278/1993 Z.z. o správe majetku štátu, právo trvalého užívania, ktoré vzniklo podľa doterajších právnych predpisov telovýchovným jednotám, a ktoré trvá ku dňu nadobudnutia účinnosti tohto zákona, dňom jeho účinnosti zaniká (dňom 1.1.1994).

Podľa záveru dovolacieho súdu, žalobca nepreukázal, že k nehnuteľnostiam, ku ktorým sa domáha určenia vlastníctva, patrilo právo hospodárenia národnému výboru, na území ktorého sa tieto nehnuteľnosti nachádzali (t.j. Okresný národný výbor S..) a preto by boli splnené podmienky uvedené v hore citovanom § 2 ods. 1 zákona č. 138/1991 Zb. Žalobca bez odôvodnenia ako svoj nadobúdaci titul uvádza len § 2a ods. 1 uvedeného zákona, avšak tento je potrebné vykladať v kontexte ostaných ustanovení zákona. Navyiac, žalobca nepreukázal ani ostané náležitosti, ktoré zákon pre prechod vlastníctva v zmysle zákona č. 138/1991 Zb. vyžadoval.

Dovolací súd nepovažoval za dôvodnú ani námietku žalobcu, spochybňujúcu právne nástupníctvo žalovaného. Žalobcove „historické úvahy“ o právnom nástupníctve sú právne irelevantné a žalobca nepreukázal, že by súbežne existovali dve organizácie Č. – právneho predchodcu žalovaného. Správne i odvolací súd vyhodnotil namietané skutočnosti s poukazom na obsah dohody o potvrdení majetkových pomerov z 22.2.1993 uzatvorenej medzi Č. a S.. v súvislosti s rozdelením ČSFR k 1.1.1993, z ktorej vyplynulo, že nedošlo k zániku pôvodného právneho subjektu – Č., ale len k zmene jej názvu a subjektom všetkých majetkových práv – namiesto pôvodnej Č. sa stala Č. a S.. ako identické právne subjekty.

Vzhľadom na uvedené možno uzavrieť, že dovolaním vytýkané nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) nie je dôvodné a keďže neboli zistené ani ďalšie dôvody uvedené v § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., ktoré by mali za následok nesprávnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia a ani vady konania uvedené v § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

V dovolacom konaní úspešnému žalovanému vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd mu priznal náhradu trov právneho zastúpenia v dovolacom konaní v zmysle vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb za jeden úkon právnej služby poskytnutej vypracovaním písomného vyjadrenia k dovolaniu vo výške 41,82 eur, čo spolu s režijným paušálom (5,44 eur) predstavuje spolu 47,26 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 24. februára 2010

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Adriána Borovská